

LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS KANCELIARIJA
VIEŠOJO VALDYMO GRUPĖ

PAŽYMA

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS NUTARIMO „DĖL LIETUVOS
RESPUBLIKOS CIVILINIO PROCESO KODEKSO 754 STRAIPSNIO PAKEITIMO
ĮSTATYMO PROJEKTO NR. XIVP-791, LIETUVOS RESPUBLIKOS FIZINIŲ ASMENŲ
BANKROTO ĮSTATYMO NR. XI-2000 29 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO
PROJEKTO NR. XIVP-792 IR LIETUVOS RESPUBLIKOS JURIDINIŲ ASMENŲ
NEMOKUMO ĮSTATYMO NR. XIII-2221 94 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO
PROJEKTO NR. XIVP-793“ PROJEKTO (toliau – Projektas)
(TAP-22-165(2); TAIS NR. 22-858(3))

Nr. NV-1524

Vilnius

Projektų rengėja – Teisingumo ministerija.

Projekto tikslas. Pateikti Vyriausybės išvadą nepritarti Seimo narės Laimos Nagienės pateiktoms Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso 754 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIVP-791 (toliau – Civilinio proceso kodekso pakeitimo projektas), Lietuvos Respublikos fizinių asmenų bankroto įstatymo Nr. XI-2000 29 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIVP-792 (toliau – Fizinių asmenų bankroto įstatymo pakeitimo projektas) ir Lietuvos Respublikos juridinių asmenų nemokumo įstatymo Nr. XIII-2221 94 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIVP-793 (toliau – Juridinių asmenų nemokumo įstatymo pakeitimo projektas) (toliau kartu – Įstatymų projektai) **nuostatoms** vaikų išlaikymo išmokų administratoriaus finansinius reikalavimus priskirti pirmajai eilei:

Dabartinė situacija.

Civilinio proceso kodekso 754 straipsnis nustato reikalavimų patenkinimo eilę priverstinio išieškojimo procese. Visų įsiskolinimų skirstymas į atskiras eiles užtikrina, kad, esant ribotam skolininko mokumui, prioritetą bus skiriamas socialiai jautriausių ir labiausiai pažeidžiamų visuomenės grupių apsaugai ir pirmiausia tenkinami būtent šių asmenų reikalavimai. Nustatytu teisiniu reguliavimu siekiama, visų pirma, tinkamos tiesioginių vaiko interesų apsaugos, todėl Civilinio proceso kodekso 754 straipsnyje nustatyti reikalavimai išieškoti išlaikymą priskiriami pirmajai eilei (pirmajai eilei priskiriami ir kiti socialiai opūs reikalavimai- žalos, padarytos dėl suluošinimo ar kitokio sveikatos sužalojimo, dėl maitintojo netekimo, išieškojimas). Remiantis tuo, kad valstybė yra finansiškai stabilesnis ir stipresnis subjektas nei kiti civilinių teisinių santykių dalyviai, reikalavimai, susiję su išieškojimu į valstybės biudžetą, priskiriami paskutinei – trečiajai eilei.

Nauju teisiniu reglamentavimu siūloma Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso 754 straipsnio 2 dalyje numatyti, kad **pirmąja eile tenkinami ir Vaikų išlaikymo išmokų administratoriaus finansiniai reikalavimai**. Taipogi siūloma ir Fizinių asmenų bankroto įstatymo 29 straipsnio 3 dalies 3 punkte numatyti Vaikų išlaikymo išmokų administratoriaus finansinius reikalavimus kaip vieną iš reikalavimų vaikui išlaikyti. Juridinių asmenų nemokumo įstatyme siūloma numatyti, kad neribotos civilinės atsakomybės juridinio asmens likvidavimo atveju reikalavimai dėl lėšų vaikui (įvaikiui) išlaikyti yra tenkinami pirmąja eile, taipogi nurodant, kad pirmąja eile tenkinami ir Vaikų išlaikymo išmokų administratoriaus finansiniai reikalavimai.

Projekto esmė. Siūloma **nepritarti** Įstatymų projektams dėl šių priežasčių:

1. Civilinio proceso kodekso pakeitimo projektu siūlomas teisinis reguliavimas, numatantis, jog **vaikų išlaikymo išmokų administratoriaus (toliau – administratorius) finansiniai reikalavimai kartu su fizinių asmenų reikalavimais būtų priskiriami pirmajai eilei**, minėtus administratoriaus reikalavimus **nepagrįstai priskirtu prie socialiai opiausių atveju**. Pirmajai eilei būtų priskirti išimtinai tik administratoriaus reikalavimai, o visi kiti išieškojimai į valstybės biudžetą, įskaitant įvairius kitus tikslinius fondus, ir toliau būtų priskiriami trečiajai eilei. Visų įsiskolinimų skirstymas į atskiras eiles užtikrina, kad, esant ribotam skolininko mokumui, prioritetas būtų skiriamas socialiai jautriausių ir pažeidžiausių visuomenės grupių apsaugai ir pirmiausia tenkinami būtent šių asmenų reikalavimai. Atsižvelgiant į tai, kad valstybė yra finansiškai stabilesnis ir stipresnis subjektas nei kiti civilinių teisinių santykių dalyviai, reikalavimai, susiję su išieškojimu į valstybės biudžetą, **priskiriami paskutinei – trečiajai eilei**.
2. Įstatymų projektais siūlomos nuostatos **administratoriaus finansinius reikalavimus priskirti pirmajai** eilei sisteminiu požiūriu **nederėtų** su kitomis Civilinio proceso kodekso 754 straipsnio nuostatomis, bei su Lietuvos Respublikos fizinių asmenų bankroto įstatymo 29 straipsnio 4 dalies bei Lietuvos Respublikos juridinių asmenų nemokumo įstatymo 95 straipsnio 5 dalies nuostatomis, **nustatančiomis, kad valstybei atstovaujančių institucijų atgretintiniai reikalavimai tenkinami antrąja eile, kuri nemokumo procese yra paskiausia**.
3. Pritarus Civilinio proceso kodekso pakeitimo projektui **būtų ne tik paneigtas Vaikų išlaikymo išmokų įstatymo tikslas garantuoti šiuo įstatymu nustatyto dydžio išlaikymą vaikui, bet ir iš esmės būtų sumažinta vaiko interesu apsauga**, Pakeitimai lemtų ydingas situacijas, kai antstolis negalėtų išieškoti viso išlaikymo vaikui, nes dalį išieškotų lėšų turėtų išmokėti administratoriui (t. y. **isieškotos lėšos, kurios galėtų būti pervestos išlaikymo negaunančio vaiko poreikiams tenkinti, turėtų būti skirstomos ir toje pačioje prioritetinėje eilėje esančiam administratoriui**). Dėl šios priežasties vaikui atstovaujantis asmuo vėl turėtų kreiptis į administratorių dėl naujų išmokų skyrimo, o šis vaikui jas turėtų skirti, iš esmės – gražinti sumas, kurias išieškojo ir administratoriui pervedė antstolis. Toks išmokų vaikui skyrimo ir jų išieškojimo procesas **ne tik sukeltų nepatogumų ir užkrautų nepagrįstą administracinę naštą tiek vaikui atstovaujančiam asmeniui, tiek pačiam administratoriui, bet ir sukurtų nesibaigiantį uždara vaiko išlaikymo ir administratoriaus išmokėtų išmokų priverstinio išieškojimo procesą**.
4. Administratoriaus išmokėtų išmokų išieškojimo klausimas turėtų būti sprendžiamas įvertinus galimybę sukurti palankesnę teisinę aplinką išlaikymo išieškojimui. Atkreiptinas dėmesys, kad su išmokomis susijusias administracines ir materialines sąnaudas tiesiogiai sąlygoja asmenų, vengiančių savo pareigos mokėti vaikui išlaikymą skaičius.

Derinimas. Nutarimo projektas Lietuvos Respublikos Vyriausybei buvo pateiktas 2022 m. vasario 7 d. ir svarstytas 2022 m. kovo 22 d. Tarpinstituciniame pasitarime (TAP-22-165).

Projektas patikslintas pagal 2022 m. kovo 22 d. Tarpinstituciniame pasitarime išsakytas pastabas, patikslinimai darbo tvarka suderinti su Socialinės apsaugos ir darbo ministerija.

Teisės grupė Nutarimo projektą derina be pastabų (Išvada Nr. NV-1400, 2022-05-21).

Atitiktis Vyriausybės programos nuostatomis. Nutarimo projektas neprieštaruja Aštuonioliktosios Vyriausybės programai

Dalykinio vertinimo išvada. Siūlome projektą svarstyti Tarpinstituciniame pasitarime ir Vyriausybės posėdžio A dalyje.

Patarėja

Vilija Vervečkienė